

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 augusztus Képzőművészet

Kürti Emese: Amit akartok

A szocialista realizmus francia megfelelőjéből képzett SociétéRéaliste nevet mint szójátékot Gróf Ferenc (1972) és Jean Baptiste Naudy (1982) konstruálta. Együttműködésük 2004-ben indult, azzal a sajátossággal, ami a művészpáros nevéből is kiolvasható, és ami nem igazán elterjedt gyakorlat a kortárs művészet közegében: szemléletmódjuk a vasfüggöny két oldalán alakult ki, és az eltérő történelmi tapasztalatok kettősségének inspiráló kölcsönösségéből táplálkozik. Kelet- és Nyugat-Európa éppen ezért a globális történelmi tér olyasféle terepeként jelenik meg a gondolkodásukban, ahol a hatalom általános természetének, a szimbólumok üzenetének és a léptéknek sokkal nagyobb a jelentősége, mint a helyi specifikumok keresésének. A SociétéRéaliste ugyanis ráhangolódik a technokrácia globális nyelvére, és Isztambultól Párizsig, mint a jó diagnosztika, preparálja a bevándorlás, a nacionalizmus, az etnicizmus és az irredentizmus jeleiből az elsőre bonyolultnak ható grafikus képi rendszereket.

Politikailag elkötelezett radikális baloldaliakként – mozgalmi tevékenységet nem folytatva – retorikájuk rendszerkritikus jellegű, de nem állítható, hogy fókuszukban kizárólag a kapitalizmus állna, más totális hatalomra törő struktúrák analízise is megjelenik tevékenységükben. Egyik 2012-es filmjük a náci propagandát kiszolgáló Leni Riefenstahl teljes filmográfiáját dolgozza fel, Derkovits Dózsa-metszetét pedig az 1949-es magyar alkotmány és az 1989-es módosítások egymásra vetítése rajzolja ki újra. A kapitalizmus – mint fogalmi természetű rendszer – azonban a nyelv és a jelek agresszív használatára épül, voltaképp a képzőművészet működéséhez hasonló módon, ezért a politikailag manipulált vizualitás kézenfekvő módon válik a képzőművészet vizuális anyagává. A modern állam által létrehozott építészeti emlékek, köztérek, illetve maguk az országhatárok olyan jelek, amelyek a hatalom súlyának demonstratív ábrázolására jöttek létre, miközben esztétikai önértékük csak másodlagos, vagy azzá válik. A SociétéRéaliste összegyűjti az így létrehozott szimbólumokat mint civilizációs hulladékot: amit a hatalom elvett, azt a művészet visszaveszi – csak az a kérdés, mihez kezd ezzel a „fertőzött” anyaggal.

A választott módszer a politika és a design viszonyának elemzése, végső soron egy reciklált jelgyűjtemény, amely egyáltalán nem tagadja le terhelt politikai eredetét, mint például a nácizmus betűkészletéből újraalkotott írásrendszer, hanem éppenséggel a múltból származó kétsége biztosítja jelenbeli relevanciáját. A SociétéRéaliste objektumainak érdekessége nem a jelentől való radikális elkülönülésükben van, hiszen minden olyan eszközt és technikai lehetőséget felhasználnak, amelyet a kortárs kapitalizmus mediatizált, hipertechnicista közegében szokásos. A kulturális reprezentáció legfelsőbb szintű intézményeiben állítanak ki, mint a párizsi Jeu de Paume és a budapesti Ludwig Múzeum, és nem valamely marginális török kiállítóhelyen, hanem az Isztambuli Biennálén tárgyalják a nemzetközi migráció kérdését. Ami ellenállhatatlanná teszi őket ebben az ellenállásra kevésbé alkalmas környezetben, az nem más, mint a történelmi múlttal való viszony: az önbizalom, amellyel interiorizálják a globális múlt összes felmerülő furcsaságát és problematikáját, tulajdonképp kiszámíthatatlan szempontrendszer szerint, hogy a gazdaság által kidolgozott kalkulációs sémákkal egészen

szokatlan konstellációkat alakítsanak ki. A SociétéRéaliste levonta a következtetéseket a kapitalizmus kisajátító természetéből, ezért nem harcol, hanem azt a veszélyes játékot űzi, hogy a megfigyelés és a dekonstrukció érdekében a legszorosabb viszonyra lép vele. Műveik ezért gyakran túlzottan racionálisnak, keménynek, puritánnak, a termékdesign letisztult esztétikáját követőnek tűnnek, amelyben a legjátékosabb forma a térkép vagy az egyes országok szabálytalan határának kontúrja. Ezt a fegyelmezett szisztémát néha erodálja egy kevés humor: ha például egy közös térképen minden ország az irredentái által vágyott méretben szerepel. Persze kérdés, hogy kinek van kedve nevetni.

[Tetszik](#)

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Kürti Emese: Mátrai Erik műveiről** Amikor Mátrai Erik elkészítette első video-ikonjait, 2005 környékén, nem sejtette,...
2. **Kürti Emese: Borsos Lőrinc munkáiról** Néhány nappal ezelőtt az Országház kupoladobja egészen beomlott a lanterna...
3. **Kürti Emese: Ferenczy Károly** A 20. század művészettörténetének kevés olyan folytonosan népszerű életműve van,...
4. **Kürti Emese: Szabó Eszter munkáiról** Szabó Eszter legújabb sorozatán azt a szociológiai játékot játszotta, hogy...
5. **Kürti Emese: Barabás Márton munkáiról** Előre elhatároztam, mélyen hallgatok majd Barabás Márton erdélyi gyökereiről mint...

Cimkék: [Kürti Emese](#)